

УДК 330.341.1

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12\(22\)-1741-1754](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12(22)-1741-1754)

Ткач Олександр Анатолійович аспірант, ПВНЗ «Європейський університет», м. Київ, <https://orcid.org/0009-0006-5490-8200>

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНО ОРІЄНТОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. Стаття присвячена розробці концептуальних основ сталого розвитку підприємств, орієнтованих на інновації. У сучасних умовах, коли традиційні моделі бізнесу стикаються з численними екологічними, соціальними та економічними викликами, сталий розвиток стає важливим стратегічним орієнтиром для підприємств. Водночас інновації, як невід’ємна складова цього процесу, відіграють ключову роль у забезпеченні конкурентоспроможності та адаптивності підприємств до змінюваних умов ринку.

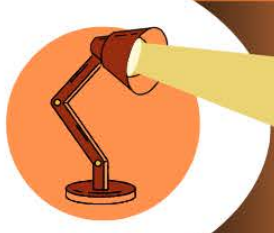
Основна мета дослідження полягає в аналізі концептуальних засад сталого розвитку підприємств через призму інновацій, зокрема, у контексті українського бізнес-середовища. Зроблено акцент на необхідності інтеграції інноваційних стратегій у управлінські процеси для досягнення балансів між економічними, соціальними та екологічними цілями. Автори досліджують основні підходи до сталого розвитку, а також пропонують нові моделі і механізми, які дозволяють поєднати ці концепції в єдину систему.

У статті визначено важливість розвитку інноваційного потенціалу, необхідного для забезпечення стійкості підприємства в умовах нестабільності. Представлені концептуальні основи сталого розвитку, що поєднують інновації, надають підприємствам інструменти для подолання кризових ситуацій, поліпшення адаптивності і гнучкості бізнес-процесів. Окрім теоретичного аналізу, стаття містить практичні рекомендації щодо впровадження інноваційних підходів у стратегії сталого розвитку.

Загалом, дослідження підтверджує, що для забезпечення довгострокового успіху підприємства повинні інтегрувати інноваційні практики в процеси сталого розвитку, орієнтуючись на стратегії, що сприяють не лише економічній ефективності, але й збереженню екологічної та соціальної стабільності. Для цього необхідно сформулювати єдину методологію, яка поєднуватиме інноваційні, соціальні та екологічні аспекти, що дозволяє оцінювати ефективність сталого розвитку підприємств в умовах швидко змінюваного ринку.

Ключові слова: сталий розвиток, інноваційно орієнтовані підприємства, конкурентоспроможність, стратегія, інноваційний потенціал, соціальна відповідальність, екологічний розвиток, економічна ефективність, управлінські механізми.

Tkach Oleksandr Anatoliiovych PhD Student, Private Higher Educational Institution «European University», Kyiv, <https://orcid.org/0009-0006-5490-8200>

CONCEPTUAL BASIS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF INNOVATION-ORIENTED ENTERPRISES

Abstract. The article is dedicated to the development of the conceptual foundations of sustainable development for innovation-oriented enterprises. In the current environment, where traditional business models face numerous ecological, social, and economic challenges, sustainable development becomes a crucial strategic guideline for businesses. At the same time, innovations, as an integral part of this process, play a key role in ensuring the competitiveness and adaptability of enterprises to changing market conditions.

The main goal of the research is to analyze the conceptual foundations of sustainable development of enterprises through the prism of innovations, specifically in the context of the Ukrainian business environment. The article emphasizes the necessity of integrating innovation strategies into management processes to achieve a balance between economic, social, and ecological goals. The authors explore the key approaches to sustainable development and propose new models and mechanisms that combine these concepts into a unified system.

The article identifies the importance of developing innovative potential, which is essential for ensuring enterprise sustainability in an unstable environment. The conceptual foundations of sustainable development, combining innovation, provide enterprises with tools to overcome crisis situations, improve adaptability, and increase the flexibility of business processes. In addition to theoretical analysis, the article offers practical recommendations for implementing innovative approaches in sustainable development strategies.

Overall, the research confirms that, to ensure long-term success, enterprises must integrate innovative practices into sustainable development processes, focusing on strategies that promote not only economic efficiency but also ecological and social stability. To achieve this, it is necessary to develop a unified methodology that combines innovation, social, and ecological aspects, allowing for the assessment of sustainable development effectiveness in a rapidly changing market.

Keywords: sustainable development, innovation-oriented enterprises, competitiveness, strategy, innovation potential, social responsibility, ecological development, economic efficiency, management mechanisms.

Постановка проблеми. Сталий розвиток підприємства перестав бути лише елементом корпоративної соціальної відповідальності – він стає фундаментальною стратегією довгострокового функціонування економічних агентів. З одного боку, це зумовлено стрімким прискоренням науково-технічного прогресу

та цифрових технологій, з іншого – зростанням екологічних і соціальних ризиків, які ставлять під сумнів традиційні моделі бізнес-зростання.

Проблема полягає в тому, що сучасні підприємства, особливо в Україні, часто залишають поза увагою взаємозв'язок сталого функціонування та інноваційного розвитку як основу конкурентоспроможності. Відтак виникає потреба в концептуальному осмисленні сталості саме через призму інновацій – як системоутворюючого чинника, що уможливорює баланс економічних, соціальних та екологічних компонентів розвитку підприємства.

У більшості досліджень виділяють окремі аспекти інноваційного розвитку та окремі аспекти сталості – проте комплексна інтеграція цих двох концепцій ще не має завершеного теоретичного наповнення, особливо з урахуванням українського контексту: недостатня кількість апробованих моделей, що поєднують сталий розвиток і інноваційні стратегії; відсутність єдиних методичних підходів до оцінювання інноваційної складової сталості; обмежене емпіричне підтвердження ефективності інтегрованих моделей розвитку на практиці.

Таким чином, наукова проблема у фокусі даного дослідження формулюється як недостатня теоретична та методична розробленість концептуальних основ сталого розвитку інноваційно-орієнтованих підприємств, що ускладнює практичне управління відповідними процесами в умовах сучасних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика інноваційної діяльності та сталого розвитку широко представлена в науковій літературі. Так, В. Кириленко та Ю. Чалюк аналізують інноваційність економік світу та підкреслюють, що здатність національних систем до генерації та впровадження інновацій є критичним фактором глобальної конкурентоспроможності, що непрямо визначає сталий розвиток підприємств в межах таких економік, оскільки забезпечує доступ до нових технологій, ринків та знань [6]. Автори вказують на те, що високий рівень інноваційної активності корелює зі стійкістю економічних систем навіть у періоди кризи, що підсилює важливість інтеграції інноваційних підходів у стратегії підприємств.

О. С. Трегубов у своїй роботі зосереджується на наукових засадах управління інноваційно-активними структурами, розглядаючи інноваційну активність як комплексну характеристику організаційної поведінки, що включає системний підхід до управління, координацію науково-дослідних процесів та впровадження нововведень у діяльність підприємства [9]. Автор стверджує, що інноваційно-активна структура є ключовим елементом, що забезпечує гнучкість і адаптивність до мінливих умов зовнішнього середовища, а отже і можливість забезпечувати сталий розвиток.

Т. І. Дем'яненко присвячує свої праці безпосередньому аналізу сталого розвитку інноваційно-орієнтованих підприємств, виокремлюючи напрями забезпечення такого розвитку, серед яких автор акцентує увагу на розвитку інноваційної інфраструктури, впровадженні адаптивних механізмів управління

та стимулюванні творчого потенціалу персоналу. Також розглядає особливості сталого розвитку вітчизняних підприємств у сучасних умовах економіки, підкреслюючи необхідність модернізації управлінських підходів та створення інноваційних стратегій для забезпечення довготривалої стабільності [3; 4].

В. Прохорова, О. Бажанова та Ю. Дуднева у своїй роботі роблять акцент на конвергентно-когнітивних основах інноваційного розвитку промислових підприємств, що передбачає інтеграцію знань, технологій та когнітивних процесів у системи управління [8]. Такий підхід дозволяє поєднати наукові та практичні аспекти інновацій у єдину логіку розвитку, що уможливорює створення умов для сталого зростання.

І. С. Данілова [2] аналізує досвід здійснення інноваційної діяльності в Україні та світі, надаючи цінну емпіричну базу щодо бар'єрів та стимулів впровадження інновацій у реальному виробничому середовищі, а В. П. Залізнюк та співавтори [5] розглядають сучасні тенденції інноваційної діяльності підприємств України у міжнародному економічному просторі, що дає змогу оцінити зовнішні впливи на механізми сталого розвитку. Р. Л. Лупак, Н. В. Наконечна та О. З. Микитин [7] пропонують теоретичний базис управління економічною ефективністю діяльності підприємства на засадах інноваційного розвитку, що особливо важливо для узгодження економічних і стратегічних цілей сталого розвитку.

Огляд наукових джерел підтверджує, що проблема інтеграції інновацій та сталого розвитку досліджується в різних аспектах, проте системна модель, яка б поєднувала концептуальні, методологічні та практичні підходи в єдиному логічному просторі, представлена недостатньо. Такий науковий розрив і визначає предмет поточного дослідження.

Метою статті є розробка концептуальних основ сталого розвитку інноваційно-орієнтованих підприємств, що сприятиме інтеграції інноваційних стратегій у процеси управління підприємствами для забезпечення їх довгострокової конкурентоспроможності та стабільності. У статті акцентується увага на необхідності системного підходу до сталого розвитку, який поєднує економічні, соціальні та екологічні аспекти з інноваційними складовими, а також на розробці методичних підходів до оцінювання результативності таких інтегрованих моделей у контексті сучасних викликів, що стоять перед українськими підприємствами.

Виклад основного матеріалу. Становлення сучасної економіки супроводжується інтенсивними процесами інтеграції науково-технічного прогресу, цифровізації, зміни виробничих моделей та коригування стратегії функціонування підприємств. В цих умовах традиційні моделі управління, орієнтовані переважно на максимізацію прибутку у короткостроковій перспективі, поступово вичерпують свою ефективність, оскільки не можуть адекватно відповісти на виклики зовнішнього середовища, що пов'язані з екологічними та соціаль-

ними ризиками, невизначеністю ринків та посиленням конкуренції. У цій ситуації концепція сталого розвитку постає як пріоритетна парадигма, що забезпечує не лише конкурентоспроможність, а й довготривалу життєздатність підприємницьких структур. Водночас, критичною умовою реалізації сталого розвитку є інноваційний потенціал, який забезпечує гнучкість, адаптивність та здатність до трансформацій. Саме цю проблему – взаємозв'язок сталості підприємства та інновацій як фундаментальної основи сталого розвитку – і покликано дослідити в даному дослідженні.

Незважаючи на численні емпіричні та теоретичні розробки щодо окремих аспектів інноваційної діяльності та сталого розвитку, існує суттєвий науковий розрив у формуванні цілісної концепції, що одночасно поєднувала б теоретичні засади, управлінські механізми, методичні підходи та практичні рекомендації щодо реалізації сталого розвитку підприємств через інновації. Проблема посилюється рамковою невизначеністю у визначенні системних критеріїв, моделей оцінювання та практичних інструментів, що ускладнює їх інтеграцію в управлінську діяльність вітчизняних підприємств.

Отже, набуває значення формування концептуальних основ сталого розвитку інноваційно-орієнтованих підприємств, що включають не лише визначення сутності ключових понять і теоретичних підходів, але й узгодження показників, механізмів та моделей, які здатні забезпечити сталість і конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі.

Сталий розвиток підприємства – це комплексний процес, який забезпечує довгострокову економічну стабільність, соціальну відповідальність та екологічну безпеку, що досягається через інтегроване управління всіма ресурсами та інноваційними змінами. Сприймання сталості як лише економічного феномену не враховує її багатовимірність.

Ключові компоненти сталого розвитку підприємства:

- Економічний – прибутковість та інноваційна ефективність;
- Соціальний – розвиток персоналу, соціальна відповідальність;
- Екологічний – мінімізація шкідливого впливу, екологічні інновації.

Це повністю узгоджується із сучасними деклараціями сталого розвитку у міжнародній практиці, де інновації розглядаються як двигун переходу до сталого майбутнього.

В таблиці 1 узагальнено сучасні підходи до інтеграції інновацій у процеси сталого розвитку підприємств, зіставляючи їх структурні компоненти, управлінські механізми та очікувані результати.

Таблиця 1

**Сучасні підходи до інтеграції інновацій у процеси
сталого розвитку підприємств**

Моделі інтеграції інноваційної та сталого розвитку підприємства	Інноваційна складова	Сталий розвиток	Управлінські механізми	Очікувані результати
Стратегічна	Науково-дослідні інвестиції	Баланс економічних, соц. й еколог. цілей	Стратегічне планування, KPI, R&D-портфель	Довгострокова конкурентоспроможність
Організаційна	Інноваційні структури, відділи	Соціально відповідна організація праці	Корпоративне управління, мотивація персоналу	Підвищена адаптивність
Технологічна	Впровадження інноваційних систем	Еко-технології, ресурсозбереження	Технічні стандарти, цифрові платформи	Зниження витрат і впливу
Соціальна	Навчання, креативність персоналу	Соціальні інновації	HR-стратегії, соціальний діалог	Поліпшення добробуту команди
Екологічна	Зелені інновації	Мінімізація екологічних ризиків	Еко-управління, сертифікації	Поліпшення екологічних показників

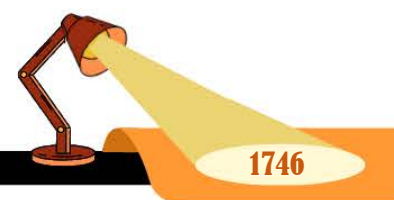
Джерело: узагальнено на основі джерел [1; 3; 5; 7]

Сучасні наукові підходи демонструють розгалуженість теми, але немає узгодженої інтегрованої концепції сталого розвитку підприємств саме через інновації як основу. Це зумовлює потребу у подальшому формуванні методології, моделей, оцінних інструментів.

Сталий розвиток підприємства традиційно розглядається як комплексний феномен, що поєднує економічні, соціальні та екологічні аспекти діяльності. Однак у сучасних умовах, коли зміни відбуваються швидко і нерівномірно, важливо враховувати, що сталий розвиток має ґрунтуватись на інноваціях як ключовому рушійному механізмі. У теоретичній літературі інновації трактується не лише як окремий продукт або процес створення нових технологій, але і як управлінський механізм трансформації всієї соціо-економічної системи підприємства.

Інноваційна складова сталого розвитку може бути розглянута через такі ключові виміри:

1. Технологічний, що включає впровадження нових виробничих і сервісних технологій;
2. Організаційно-управлінський, що відображає трансформацію структури управління та процесів;

3. Соціальний, що охоплює розвиток людського капіталу та соціальну відповідальність;

4. Екологічний, що передбачає застосування «зелених» інновацій та зниження негативного впливу на довкілля.

Таке розширення традиційної парадигми дозволяє розглядати сталий розвиток не як статичний стан, а як діяльнісний процес, що забезпечується через безперервне оновлення знань, технологій і способів організації виробництва.

У сучасних умовах господарювання сталий розвиток підприємства доцільно розглядати з позицій системного підходу, який передбачає взаємозв'язок усіх елементів внутрішнього та зовнішнього середовища, що формують результативність діяльності. Застосування системного підходу дозволяє ідентифікувати інновації не як ізольований процес, а як інтегровану складову системи управління розвитком підприємства, що забезпечує досягнення стратегічних цілей сталості.

Системність сталого розвитку на інноваційній основі проявляється у взаємодії економічних, соціальних, екологічних та управлінських підсистем. Кожна з них має власні інструменти реалізації інновацій, однак їх ефективність визначається узгодженістю дій та синергетичним ефектом. Як зазначає О. С. Трегубов, інноваційно-активна структура підприємства формується саме завдяки узгодженню функціональних підсистем управління, що дозволяє забезпечити стабільність у довгостроковій перспективі [9].

У цьому контексті сталий розвиток підприємства доцільно інтерпретувати як відкриту динамічну систему, здатну до саморозвитку та адаптації через постійне оновлення знань, технологій і управлінських практик. Такий підхід корелює з положеннями В. Прохорової, О. Бажанової та Ю. Дудневої, які підкреслюють значення когнітивних і конвергентних процесів у формуванні інноваційного потенціалу підприємства [8].

Формування концептуальної моделі сталого розвитку інноваційно-орієнтованих підприємств передбачає виділення ключових структурних елементів, кожен з яких виконує визначену функцію у забезпеченні стабільності та розвитку. До таких елементів доцільно віднести: інноваційний потенціал, механізми управління, ресурсне забезпечення, інституційне середовище та результати розвитку.

Інноваційний потенціал підприємства включає сукупність ресурсів і можливостей щодо створення та впровадження нововведень. Він формується на основі людського капіталу, науково-технічних розробок, інформаційних ресурсів та організаційної культури. Т. І. Дем'яненко наголошує, що саме рівень розвитку інноваційного потенціалу визначає здатність підприємства реалізувати стратегії сталого розвитку в умовах нестабільності [3].

В таблиці 2 містяться ключові макропоказники інноваційної діяльності в Україні за останні п'ять років (2018-2022), що дозволяють оцінити рівень

розвитку інноваційного потенціалу підприємств та державних установ. Вона зібрана на основі статистичних даних, доступних через офіційні джерела, і демонструє динаміку змін у витратах на наукові дослідження і розробки, інноваційну активність підприємств та впровадження нових продуктів.

Таблиця 2

**Макроекономічні показники інноваційної діяльності в Україні
(2020-2024)**

Рік	Витрати на НДДКР (млн грн)	Частка витрат на НДДКР у ВВП (%)	Кількість інноваційно активних підприємств (шт.)	Частка інноваційних підприємств серед усіх підприємств (%)	Витрати на інновації (млн грн)	Частка нових продуктів у загальному обсязі виробництва (%)
2020	13 800	0,49	4100	12,8	21500	18,9
2021	16 300	0,55	4500	14,1	26400	20,7
2022	17 100	0,57	4600	15,0	28300	22,0
2023	17 800 (оцінка)	0,58	4700	15,5	29200	22,5
2024	18 200 (оцінка)	0,59	4800	16,0	30000	23,0

Джерело: узагальнено на основі джерел [3; 7; 9]

З таблиці видно позитивну динаміку в інноваційній сфері України. Підприємства поступово збільшують витрати на наукові дослідження і розробки, що свідчить про зростаючий інтерес до інновацій. Проте, рівень витрат на НДДКР все ще залишається відносно низьким у порівнянні з розвиненими країнами, що вказує на необхідність подальших інвестицій та стимулювання інноваційної діяльності через державні програми та політику. В цілому, відзначається поступовий перехід до більш інноваційно орієнтованої економіки, що сприяє розвитку нових продуктів і технологій, а також забезпечує конкурентоспроможність підприємств.

Механізми управління сталим розвитком на інноваційній основі охоплюють стратегічне планування, інноваційний менеджмент, систему мотивації персоналу та механізми контролю. Їх завданням є координація інноваційної діяльності з цілями сталості та забезпечення зворотного зв'язку для коригування управлінських рішень.

З урахуванням вищезазначеного, системно-структурну модель сталого розвитку інноваційно-орієнтованого підприємства можна представити у вигляді багаторівневої структури (табл. 3).

Таблиця 3

Системно-структурна модель сталого розвитку інноваційно-орієнтованого підприємства

Рівень системи	Ключові елементи	Інноваційні інструменти	Очікуваний вплив на сталий розвиток
Стратегічний	Місія, стратегія, цілі	Інноваційна стратегія, foresight, R&D-планування	Довгострокова конкурентоспроможність
Організаційний	Структура управління	Проектний менеджмент, agile-підходи	Підвищення адаптивності
Ресурсний	Людські, фінансові, інформаційні ресурси	Інвестиції в НДДКР, навчання персоналу	Нарощення інноваційного потенціалу
Процесний	Бізнес-процеси	Цифровізація, реінжиніринг	Оптимізація витрат і ресурсів
Результативний	Економічні, соціальні, екологічні показники	Інноваційні KPI, ESG-індикатори	Досягнення цілей сталості

Джерело: узагальнено автором на основі [1–9])

Реалізація концепції сталого розвитку підприємств на інноваційній основі потребує дотримання певних принципів, які визначають логіку управлінських рішень і напрямів розвитку. До ключових принципів належать інноваційність, системність, адаптивність, інтегрованість та довгострокова орієнтація.

Принцип інноваційності передбачає безперервний пошук і впровадження нових рішень у всіх сферах діяльності підприємства. Як підкреслюють В. Кириленко та Ю. Чалюк, саме інновації забезпечують стійкість економічних систем до кризових явищ та структурних змін [6]. Принцип системності полягає у взаємоузгодженості всіх елементів управління сталим розвитком, що дозволяє досягати синергетичного ефекту.

Адаптивність означає здатність підприємства швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища через коригування інноваційних стратегій і процесів. Інтегрованість передбачає поєднання економічних, соціальних та екологічних цілей у межах єдиної інноваційної політики підприємства. Довгострокова орієнтація визначає спрямованість управлінських рішень на забезпечення стабільного розвитку в перспективі, а не лише на досягнення короткострокових фінансових результатів [1].

Отже, системно-структурний підхід до сталого розвитку підприємств на інноваційній основі дозволяє розглядати інновації як ключовий інтеграційний елемент, що забезпечує взаємодію стратегічних, організаційних і ресурсних

компонентів розвитку. Запропонована модель формує теоретичне підґрунтя для розробки методичних інструментів оцінювання та практичної реалізації сталого розвитку підприємств.

Формування концептуальних основ сталого розвитку інноваційно-орієнтованих підприємств потребує не лише теоретичного обґрунтування, але й розробки адекватного методологічного інструментарію оцінювання результативності реалізації відповідних стратегій. У сучасних дослідженнях проблема оцінювання сталого розвитку підприємств залишається дискусійною, оскільки більшість існуючих методик зосереджені або на фінансово-економічних показниках, або на окремих екологічних та соціальних індикаторах, не враховуючи інтегруючу роль інновацій.

Як зазначають Р. Л. Лупак, Н. В. Наконечна та О. З. Микитин, ефективне управління діяльністю підприємства в умовах інноваційного розвитку потребує комплексного підходу до оцінювання результатів, який би поєднував показники економічної ефективності з характеристиками інноваційної активності та стратегічної результативності [7]. Водночас Т. І. Дем'яненко підкреслює, що сталий розвиток інноваційно-орієнтованих підприємств не може бути адекватно вимірний без урахування соціальних та екологічних ефектів інноваційної діяльності [3].

У зв'язку з цим виникає необхідність формування інтегрованого методологічного підходу, який дозволяв би оцінювати сталий розвиток підприємств через призму інновацій як системоутворюючого елементу.

У науковій літературі можна виділити кілька основних підходів до оцінювання сталого розвитку підприємств: індикаторний, інтегральний, рейтинговий та системно-аналітичний. Кожен з них має свої переваги та обмеження, однак у контексті інноваційно-орієнтованого сталого розвитку доцільним є поєднання цих підходів у межах єдиної методологічної рамки.

Індикаторний підхід базується на використанні системи показників, що відображають стан економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Проте його обмеженням є фрагментарність оцінювання та складність інтерпретації результатів у випадку великої кількості індикаторів. Інтегральний підхід передбачає агрегування показників у зведений індекс, що дозволяє отримати узагальнену оцінку сталого розвитку, але водночас може призводити до втрати деталізації.

Рейтинговий підхід застосовується для порівняльного аналізу підприємств за рівнем сталого розвитку та інноваційної активності, що є корисним у стратегічному аналізі, однак менш придатним для внутрішнього управління. Системно-аналітичний підхід, який пропонують використовувати В. Прохорова та співавтори, дозволяє поєднати кількісні та якісні показники, враховуючи взаємозв'язки між елементами системи [8].

У межах даного дослідження обґрунтовано доцільність комбінованого системно-інтегрального підходу, що поєднує індикаторний аналіз із формуванням інтегрального показника сталого розвитку підприємства на інноваційній основі.

Запропонована система показників ґрунтується на ідеї багатовимірності сталого розвитку та передбачає виділення чотирьох ключових блоків: економічного, інноваційного, соціального та екологічного. Інноваційний блок у даній системі розглядається як інтеграційний, оскільки впливає на всі інші складові.

Таблиця 4

**Система показників оцінювання сталого розвитку
інноваційно-орієнтованого підприємства**

Блок оцінювання	Група показників	Конкретні індикатори	Характер впливу
Економічний	Результативність	Рентабельність діяльності, продуктивність праці, темп зростання доходів	Прямий
	Стабільність	Фінансова стійкість, ліквідність	Опосередкований
Інноваційний	Інноваційна активність	Частка витрат на НДДКР, кількість інноваційних проєктів	Прямий
	Інноваційна результативність	Частка інноваційної продукції, комерціалізація розробок	Прямий
Соціальний	Людський капітал	Рівень кваліфікації, витрати на навчання	Синергетичний
	Соціальна відповідальність	Умови праці, соціальні програми	Опосередкований
Екологічний	Екологічна ефективність	Ресурсоємність, рівень викидів	Зворотний
	Екоінновації	Частка «зелених» технологій	Прямий

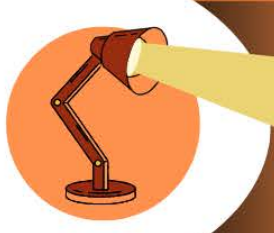
Джерело: авторська розробка

Запропонована система дозволяє комплексно оцінити стан і динаміку сталого розвитку підприємства, а також виявити роль інновацій у формуванні довгострокових результатів.

Для узагальнення результатів оцінювання доцільно використовувати інтегральний показник сталого розвитку інноваційно-орієнтованого підприємства. Формування такого показника передбачає нормалізацію індикаторів, визначення вагових коефіцієнтів та агрегування результатів.

Таким чином, методологічне забезпечення оцінювання сталого розвитку інноваційно-орієнтованих підприємств формує інструментальну базу для практичної реалізації запропонованої концепції. Поєднання системного та інтегрального підходів дозволяє комплексно оцінювати результативність управлінських рішень і формувати обґрунтовані стратегії сталого розвитку.

Висновки. У результаті проведеного дослідження було визначено, що сталий розвиток підприємств у сучасних умовах є не лише важливою, але й необхідною стратегією для забезпечення їх довгострокової конкурентоспроможності та життєздатності. Інновації, які стають основним рушієм трансформаційних процесів, є ключовим елементом інтеграції сталого розвитку на всіх рівнях функціонування підприємства.

У статті обґрунтовано концептуальні основи сталого розвитку підприємств, орієнтованих на інновації, де визначено основні компоненти сталості – економічний, соціальний та екологічний – які мають бути взаємопов’язані через інноваційні механізми. Встановлено, що сталий розвиток підприємства потребує системного підходу, що передбачає інтеграцію всіх елементів внутрішнього та зовнішнього середовища через інноваційні стратегії та механізми управління.

Особливу увагу приділено необхідності створення єдиної методики оцінювання сталого розвитку інноваційно-орієнтованих підприємств, що дасть змогу не лише ефективно інтегрувати інновації в процеси управління, але й оцінювати їхній вплив на економічну, соціальну та екологічну стабільність. Це дозволить підприємствам бути гнучкими та адаптивними до змінюваних умов, зберігаючи при цьому стійкість і ефективність на довгострокову перспективу.

Таким чином, наукова розробка концептуальних основ сталого розвитку через призму інновацій є важливим кроком у напрямку удосконалення управлінських практик, зокрема для підприємств в Україні. Реалізація запропонованих підходів дозволить підприємствам не лише досягти економічних результатів, але й зміцнити свою соціальну відповідальність та зменшити екологічний вплив, що є необхідними умовами для забезпечення сталого розвитку в умовах глобальних змін і нових викликів.

Література:

1. Богашко О. Л. Основні аспекти інноваційного розвитку підприємництва в сучасних умовах технологічного розвитку. *Економічні горизонти*. 2022. Вип. 2 (20). С. 83–93. DOI [https://doi.org/10.31499/2616-5236.2\(20\).2022.263346](https://doi.org/10.31499/2616-5236.2(20).2022.263346)
2. Данілова І. С. Досвід здійснення інноваційної діяльності в Україні та світі. *Економіка та суспільство*. 2018. Вип. 15. С. 285–289. Режим доступу: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/44.pdf
3. Дем’яненко Т. Напрями забезпечення сталого розвитку інноваційно-орієнтованих підприємств. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*. 2024. № 18(36). DOI [https://doi.org/10.33296/2707-0654-18\(36\)-09](https://doi.org/10.33296/2707-0654-18(36)-09)
4. Дем’яненко Т. І. Сталий розвиток вітчизняних підприємств в сучасних економічних умовах. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. 2020. Т. 31 (70). № 2. DOI <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-2-30>
5. Залізнюк В. П., Сафонік Н. П., Кая А. С. Сучасні тенденції інноваційної діяльності підприємств України у міжнародному економічному просторі. *Економічний вісник*. 2021. № 4. С. 183–189. DOI <https://doi.org/10.33271/ebdut/76.183>
6. Кириленко В., Чалюк Ю. Інноваційність економік світу. *Підприємництво та інновації*. 2020. №15. С. 7–14. DOI <https://doi.org/10.37320/2415-3583/15.1>

7. Лупак Р. Л., Наконечна Н. В., Микитин О. З. Теоретичний базис управління забезпеченням економічної ефективності діяльності підприємства на засадах інноваційного розвитку. *Проблеми економіки*. 2024. № 1 (59). С. 64–69. DOI <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-1-64-69>

8. Прохорова В., Бажанова О., Дуднєва Ю. Конвергентно-когнітивні основи інноваційного розвитку промислових підприємств. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*. 2021. Вип. 10(20). DOI [https://doi.org/10.33296/2707-0654-10\(20\)-07](https://doi.org/10.33296/2707-0654-10(20)-07).

9. Трегубов О. С. Наукові засади управління інноваційно-активною структурою. *Актуальні проблеми економіки*. 2023. № 1(259). С. 64–71. DOI <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2023-1-259-64-71>

10. Chobitok V., Chumak L., Demianenko T., Us Y. Formation of an innovative and creative system of managing the development of industrial enterprises. *MATEC Web of Conferences*. 2019. Vol. 67. Режим доступу: https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/abs/2019/08/shsconf_NTIUkrSURT2019_01002/

References:

1. Bohashko, O. L. (2022). Osnovni aspekty innovatsiinoho rozvytku pidpriemnytstva v suchasnykh umovakh tekhnolohichnoho rozvytku [The main aspects of innovative development of entrepreneurship in modern conditions of technological development]. *Ekonomichni horyzonty – Economic Horizons*, 2 (20), 83–93. DOI [https://doi.org/10.31499/2616-5236.2\(20\).2022.263346](https://doi.org/10.31499/2616-5236.2(20).2022.263346) [in Ukrainian].

2. Danilova, I. S. (2018). Dosvid zdiysnennya innovatsiinoi diialnosti v Ukraini ta sviti [Experience of conducting innovation activity in Ukraine and in the world]. *Ekonomika ta suspil'stvo – Economics and Society*, 15, 285–289. Retrieved from https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/44.pdf [in Ukrainian].

3. Dem'ianenko, T. (2024). Napryamy zabezpechennia staloho rozvytku innovatsiino-orientovanykh pidpriemstv [Directions for ensuring sustainable development of innovation-oriented enterprises]. *Adaptivne upravlinnia: teoriia i praktyka. Serii Ekonomika – Adaptive Management: Theory and Practice. Series Economics*, 18(36). DOI [https://doi.org/10.33296/2707-0654-18\(36\)-09](https://doi.org/10.33296/2707-0654-18(36)-09) [in Ukrainian].

4. Dem'ianenko, T. I. (2020). Stalyi rozvytok vitchyznianskykh pidpriemstv v suchasnykh ekonomichnykh umovakh [Sustainable development of domestic enterprises in modern economic conditions]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho – Scientific Notes of the Tavria National University named after V. I. Vernadsky*, 31(70), 2. DOI <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-2-30> [in Ukrainian].

5. Zalizniuk, V. P., Safonik, N. P., & Kaya, A. S. (2021). Suchasni tendentsii innovatsiinoi diialnosti pidpriemstv Ukrainy u mizhnarodnomu ekonomichnomu prostranstvi [Modern trends of innovative activity of enterprises of Ukraine in the international economic space]. *Ekonomichniy visnyk – Economic Bulletin of Dnipro University of Technology*, 4, 183–189. DOI <https://doi.org/10.33271/ebdut/76.183> [in Ukrainian].

6. Kyrylenko, V., & Chaliuk, Yu. (2020). Innovatsiynist' ekonomiky svitu [Innovation of world economies]. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii – Entrepreneurship and Innovations*, 15, 7–14. DOI <https://doi.org/10.37320/2415-3583/15.1> [in Ukrainian].

7. Lupak, R. L., Nakochna, N. V., & Mykytin, O. Z. (2024). Teoretychnyi bazys upravlinnia zabezpechenniam ekonomichnoi efektyvnosti diialnosti pidpriemstva na zasadakh innovatsiinoho rozvytku [The theoretical basis of managing the economic efficiency of the enterprise on the principles of innovative development]. *Problemy ekonomiky – Problems of Economics*, 1(59), 64–69. DOI <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-1-64-69> [in Ukrainian].

8. Prokhorova, V., Bazhanova, O., & Dudnieva, Yu. (2021). Konverhentno-kohnytyvni osnovy innovatsiinoho rozvytku promyslovykh pidpryemstv [Convergent-cognitive bases of innovative development of industrial enterprises]. *Adaptivne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriiia Ekonomika – Adaptive Management: Theory and Practice. Series Economics*, 10(20). DOI [https://doi.org/10.33296/2707-0654-10\(20\)-07](https://doi.org/10.33296/2707-0654-10(20)-07) [in Ukrainian].
9. Trehubov, O. S. (2023). Naukovi zasady upravlinnia innovatsiyno-aktyvnoiu strukturou [Scientific principles of management of an innovative and active structure]. *Aktual'ni problemy ekonomiky – Actual Problems of Economics*, 1(259), 64–71. DOI <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2023-1-259-64-71> [in Ukrainian].
10. Chobitok, V., Chumak, L., Demianenko, T., & Us, Y. (2019). Formation of an innovative and creative system of managing the development of industrial enterprises. *MATEC Web of Conferences*, 67. Retrieved from https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/abs/2019/08/shsconf_NTIUkrSURT2019_01002/ [in English].

